

OPONENTSKÝ POSUDEK

Téma disertační práce: Činnost československých instruktorů v egyptských ozbrojených silách. Účast na egyptském vojenském školství v letech 1956 – 1977.

Doktorand: Mgr. Milan Vyhliďal

Oponent: doc. PhDr. Ladislav Kudrna, Ph.D.

Doktorand zpracoval neprávem opomíjené téma moderní historie, z oblasti dějin vojenských, stojící mimo hlavní zájem historické obce. Vycházel ze svého předchozího výzkumu, zahrnujícího jak bakalářskou práci, navazující magisterskou a dílčí studie, publikované v recenzovaných periodikách. Nevstupoval tedy na neznámé „území“, což se odrazilo na kvalitě předloženého textu.

Díky hlubokým znalostem a dlouholetému badatelskému záměru, se vyvaroval popisnému přístupu velkého množství nashromážděných pramenů rozličné provenience. Rovněž se vyhnul ošidné teorii nechat za sebe mluvit prameny, což často ústí v prezentaci různorodé zvěsti antologie citátů. Heuristika je samozřejmě nezbytným krokem pro historikovu činnost, ale bez náležité analýzy a obecných závěrů, je snadné sklouznout k pouhému „opisování“.

V předložené práci si autor vytknul za cíl kvalitativně i kvantitativně analyzovat pomoc Československa egyptskému vojenskému školství, která se datuje polovinou padesátých let 20. století. Zvolené období, které přesahuje více jak dvacet let, zahrnuje (mimo jiné) Suezskou válku, tři „čistě“ arabsko – izraelské konflikty a invazi vojsk Varšavské smlouvy. Tak široký záběr kladl mimořádné nároky na adekvátní zpracování.

Výběr tématu považuji za velmi šťastný, jelikož se vymyká tradiční vojenské podpoře východního bloku zemím tzv. třetího světa, spočívající v obvyklých dodávkách zbraní. V případě budování *Military Technical College* se jednalo o mnohem sofistikovanější spolupráci. V kontextu tehdejších mezinárodních událostí je třeba mít na paměti, že to byl právě Egypt, kdo aspiroval na vedoucí pozici v arabském světě, zejména po událostech, k nimž došlo po vyhlášení izraelské nezávislosti.

Kvalitní vojenské školství bylo nezbytné pro výchovu nového důstojnického sboru, na jehož bedrech měla spočívat politika odvety za prohranou válku s Izraelem, jemuž pomohly paradoxně vyhrát právě československé zbraně a velkorysá pomoc. Konec působnosti československé mise v roce 1977 nastal změnou egyptské zahraniční politiky.

Mgr. Vyhlídal prokázal důkladnou znalost domácích archivních institucí. To samé platí o použité literatuře, včetně zahraničních titulů. Nechybí ani využití metody orální historie, ovšem bez bližšího metodologického uchopení na začátku práce (*Rozbor pramenů a literatury*, s. 14), kde se zamýšlí nad současným stavem bádání. Právě kontakty s žijícími pamětníky mu umožnily shromáždit cenné materie osobní povahy. Značně limitující je bohužel skutečnost, že nemohl komparovat domácí výzkum s archivními materiály egyptských ozbrojených sil. To samé platí pro stále fungující *Military Technical College*. V tomto ohledu mu přeji více štěstí do budoucna.

Další limity v badání, zejména pro období nástupu normalizace, byly způsobeny živelnou pohromou z roku 2002, kdy byl inkriminovaný fond poškozen ničivou povodní. Stávající dokumenty jsou navíc stále v procesu odtajňování. Personální spisy dotčených gázistů je takřka vyloučené, pro legislativní překážky, studovat.

Struktura práce je přehledná, rozdělení do hlavních kapitol a podkapitol nenásilné, stylistika na znamenité úrovni. Práce s archiváliemi a literaturou je v souladu s vědeckými standardy. Doktorand se výtečně orientuje v dané problematice. Zná souvislosti, které dokáže propojit, jednotlivé protagonisty a jejich osudy. Rozumí zákoutím armádního světa a jeho nuancím, k jejichž pochopení není možné dospět bez dlouholeté usilovné práce, zahrnující jak badatelskou činnost, tak osobní styky. Právě skutečnost, že se mu podařilo navázat kontakty s většinou žijících členů káhirské mise, svědčí nejen o erudovanosti, ale i lidském přístupu k citlivým událostem nedávných dějin, aniž by se ve svém výsledku snažil dotčeným jakkoliv podbízet. Autor se vyvaroval zbytečné ideologizaci, ale své závěry podpírá fakty, nikoliv domněnkami.

Samostatnou část předložené disertace tvoří přílohy, obsahující (mimo jiné) cenné tabulky, využitelné pro statistické (a jiné) zpracování tématu. Za všechny zde uvádím jmenný přehled československých pracovníků v egyptském školství za období 1956 – 1977. Dále musím zmínit unikátní obrazovou přílohu, otištěnou díky kontaktům doktoranda.

K předložené práci mám několik připomínek, respektive podnětů. Postrádám širší, osobní reflexi členů vojenské mise na neúspěchy egyptské armády. Muselo to být přeci hořké zklamání, že po tolika letech usilovné práce na *Military Technical College*, šli jejich svěřenci, zjednodušeně řečeno, od porážky k porážce, třebaže se *Jomkipurská válka* stala (poněkud paradoxně), na rozdíl od *Šestidenní*, politickým triumfem nového egyptského vedení. Ostatně autor uvádí (s. 92), že generálporučík Machač doporučoval egyptskému ministrovi války uspořádání konference s absolventy školy, kteří se konfliktu zúčastnili. Podrobnější sonda (kapitola) do každodenního života či volno časových aktivit členů mise, mohla zasadit téma

do obecnějšího kontextu. Rozsáhlejší životopisné medailonky (například formou přílohy) jak hodnotně vyšších, tak ve školském prostředí nezastupitelných civilních odborníků na *Military Technical College*, mohly být přínosem pro celkové zhodnocení jejich kariéry. Autor několikrát poukázal na to, že činnost v rámci československé vojenské pomoci v Egyptě byla svým způsobem lukrativní, což bylo příčinou závisti i častých pomluv domácích kolegů, zejména po nástupu normalizace. Podařilo se mu zjistit, jaký plat vojenští členové mise pobírali? Pouze na s. 158 (*Přílohy*) je ukázka platu odborného pracovníka, stojícího ale mimo rezort Ministerstva národní obrany.

Na začátku, kdy se rozhodovalo o personálním složení mise, je text možná až přehlcen počtem potenciálních adeptů (s. 23 – 24, Kapitola 4.1). Textu by prospělo méně zkratk, přestože jsou nejprve vždy rozepsány a třebaže rozumím tomu, že jsou často příliš dlouhé. Taktéž jejich používání (ačkoliv výjimečné) na začátku věty (*PB ÚV KSČ ve svém usnesení*, s. 16), není příliš šťastné.

Osobně bych doporučil nepoužívat spojení typu: *zajímavé materiály jsou deponovány* (s. 12) či *je zajímavý i archivní fond* (s. 12-13), ale spíše přínosné, podnětné materiály, apod. Jisté jazykové konstrukce působí rozpačitě, jakoby vypadly z *newspeaku* oné doby: „*Ing. Jaroslavu Rajlichovi se dostalo i upozornění na zákaz styku s československými emigranty. Později ale zodpovědně uvedl, že za 2 roky svého pracovního zařazení v Káhiře na žádného nenarazil.*“ (s. 63)

Též nepovažuji za šťastnou formu celkového vyčíslení účastníků mise (s. 103): „*v rámci vojenské pomoci [se] vystřídalo na 1 100 československých expertů. Uvedený počet zahrnuje instruktory různých druhů zbraní (letectva, dělostřelectva, tankového vojska atd.), vojenské a letecké přidělence, tlumočníky, lékaře a významným počtem asi 880 osob i celou řadu československých pracovníků působících na půdě káhirske MTC.*“

Přes uvedené dílčí výhrady, doktorand prokázal nezpochybnitelnou erudici, schopnost vědecky pracovat, důkladně analyzovat archivní prameny a formulovat celkové, smysluplné závěry, podložené fakty. Předložená disertační práce znamená bezesporu velký přínos a posun v doposud málo známé problematice. Autor si na počátku stanovil základní cíle, které dokázal splnit.

Závěr: Předložená disertační práce vyhovuje obsahovým a formálním nárokům kladeným na tento druh prací. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji, aby byl Mgr. Milanu Vyhliďalovi udělen po úspěšné obhajobě titul Ph.D., dle příslušného zákona.

K obhajobě doporučuji položit následující otázky z oblasti orální historie:

- 1) jakou metodu doktorand zvolil při rozhovorech?
- 2) jakým způsobem ověřoval získané informace a komparoval je?

V Praze dne 15. ledna 2016

doc. PhDr. Ladislav Kudrna, Ph.D.

